

De abusu balneorum frigidorum : disputatio inauguralis ... / auctor Carolus Ludowicus Wolff.

Contributors

Wolff, Carolus Ludowicus.

Publication/Creation

Goettingae : In Officina Barmeieriana, [1792]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/enqj3f7m>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

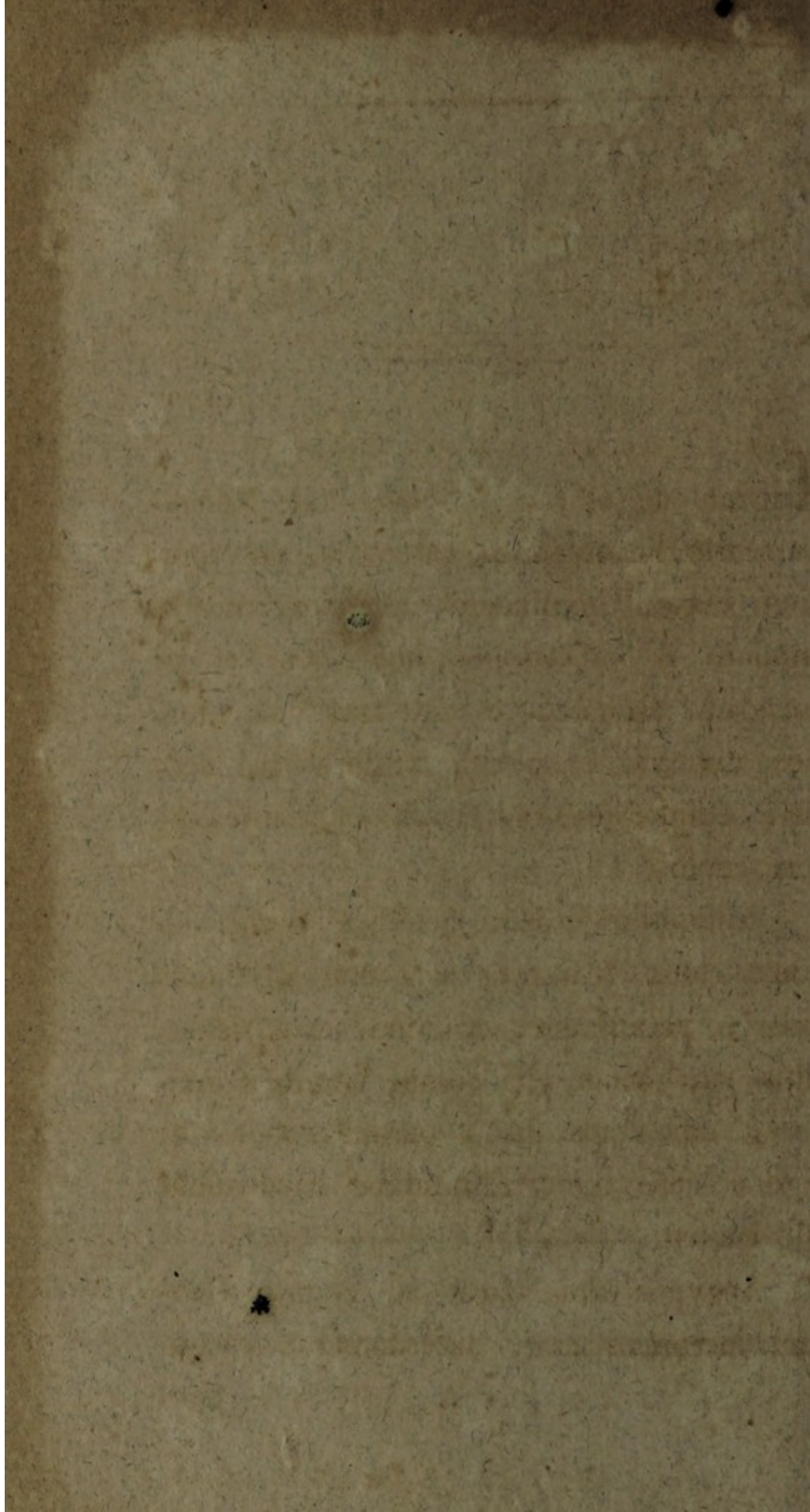
3

DE
A B V S V
BALNEORVM
FRIGIDORVM

DISPUTATIO INAUGVRALIS
Q V A M
CONSENSV INCLYTI MEDICORVM ORDINIS
P R O S V M M I S
I N
M E D I C I N A E T C H I R V R G I A
H O N O R I B V S
R I T E O B T I N E N D I S
P U B L I C E D E F E N D E T
A V C T O R
C A R O L V S L V D O W I C V S W O L F F
L E S N A - P O L O N V S

DIE XVII. MARTII MDCCCLXXXII.

G O E T T I N G A E
I N O F F I C I N A B A R M E I E R I A N A .

Ingenti de efficacia et salubritate balneorum frigidorum intime persuasus, non pretium eorum imminuere, sed constituendo modum et indicationes inter quas et ad tuendam sanitatem et ad sanandos morbos eis vti conuenit, vtiliora ea reddere eisque quae aduersarii obiiciant liberare cupio.

Antiquissimis iam gentibus omni sub coelo cultis et incultis mos erat in fluuiis lauari, paruulisque vtriusque sexus tenerima iam aetate elementum familiare reddere, cui certe haud parum roboris et vigoris quae nunc admiramur tribuendum esse censeo.

Aegyptis ritus facer ad cultum Deorum pertinens erat, sacerdotesque eorum

tanti nominis morbos lauacro sanauere marino vt prouerbio fuerit : Mare proluit uniuersa hominum mala : Mulieres certis temporibus in fluuiis lauari legibus tenebantur quod fertiliores inde factas obseruatum.

Pythagoras Graeciae legislator rem publicam fecit, infantes immo pueros et puellas frigidis saepius immergere aquis; quae quanta Medici balneis frigidis praestiterint ex Hippocratis nouimus operibus a).

Romanis opprobrio erat nec natate nec legere scire, omnesque eorum Medici plurimis in morbis balnea frigida primum credidere remedium. Ab Asclepiadis ad Pauli Aeginetzae usque tempora per quadringentos ita annos in uniuerso usu fuere. Musa Asclepiadis sectator aliis remediis quibuscunque reiectis balneis frigidis solis plurimos grauissimosque sanauit morbos, vt Julius Caesar Medicis ius ciuitatis non diutius recusandum putaret.

Ast

a) cf. FLOYER History of cold Bathing. London 1709. Litt. II. p. 27.

Ast quae quantaque veteres balneis frigidis praestiterint, nostris temporibus summa prudentia et cautione in eis adhibendis opus esse credo. Prisci primis ab annis vndis assueti, vitae genere simpliciori, venatione, bellis corroborati; debilitatis nervosae, sensibilitatis et irritabilitatis naturali maioris, infarctuum, aliorumque huius generis malorum vix nomina cognouerunt et sine Metu ad elementum confugere de quo certum auxilium sperabant.

Videri quidem posset praesenti seculo quo debilitati adeo latum est dominium vt plurimum morborum causa remota, cum omnibus fere complicata sit; remedium, quo efficacius nullum est quod intima penetrat vniuerso corpori robur reddit, non satis tuto et frequenter adhiberi posse: roborantia vero ita dicta non semper in debilitate conueniunt atque cum Medicus ardetur plerumque plurima iamiam inde emanauerunt mala quae antequam fuerint remota balneorum frigidorum vsum contraindicant; accedit quae debilitatem fac-

A 2

pius

pius comitatur mobilitas generis nervosi tanta, vt cum de balneis frigidis audiant tantum conuulsiones timendae sint.

Hic ea tetigisse sufficiat cum indicationes aggrediar inter quas balnea frigida adhibere debeamus, diligentius constituam, quousque in mera debilitate conueniant, quas ex illis complicationibus indicationes et contraindicationes colligere debeamus.

Nunc de balneorum frigidorum virtutibus in genere quaedam praemittere liceat: Agunt abluendo immunditiam, pondere et frigore.

I. Abluendo immunditiam vasa cutanea in - et exhalantia deobstruunt, transpirationem cum hac ex causa non rite adfuerit restituunt, liberiores reddunt.

II. Pondus aquae, quae octoginties grauior est elemento in quo viuere soliti sumus, haud parum conferre videtur; virtutes specificas tamen ei non tribuerem sed comprimendo superficiem corporis vim frigoris adstringentem tantum augere credo.

III. Fri-

III. Frigus et excitando et roborando agit ni maiori cum diuturnitate applicetur. Tremore quo aquis frigidis immerfi primum mouemur vltimae fibrillae concutiuntur, humores in vasis minimis stagnantes conquassantur vt post actioni cordis auctae facilius cedant, nerui excitantur: HVXHAM febrem artificialem esse dicit. Frigus cutem duram densam efficit, aeris vicibus eam assuefacit, ast et intima penetrat, quamlibet fibram constringit, quodlibet vas excitat; vt vniuersum ita corpus magis compactum firmiter reddat. Solida cum roborantur fluida quoque densiora feceruntur; humores gastrici cum efficacius in cibos agere valeant, coctio quoque perfectior erit. Humores ex superficie corporis frigore summa vi in vasa maiora pelluntur, vis cordis irritatur, circulatio acceleratur, organa se - et excretoria excitantur, transpiratio liberior redditur. Cum tempore immersionis pulsus tardior, motus cordis minor sit; mox motus cordis augmentur, corpus magis calefacit et SANCTORII

experimentis accuratissimis constat, transpirationem insensibilem et excretionem urinae post balnea frigida augeri.

Sunt qui resorbtioni plura tribuenda censent, ast vix quid resorberi posse mihi videtur, nisi remora longiori in vase arctiori aqua tepescat et vasa cutanea iterum relaxentur, quo vero non roborari sed dedilitari corpus luculenter patet. Sitin compesci, linguam humidam fieri vaporibus humidis ex aqua surgentibus potius ascribendum puto.

Effectus balneorum frigidorum generales ita sunt: Robur cutis, corporis totius, circulatio liberior, se - et excretionum summus vigor, transpiratio ita regularis atque digestionis omniumque functionum summa perfectio.

Quibus collectis patet prudenti balneorum frigidorum usu multis caueri posse morbis, cum plurimi seu laxitatem, seu debilitatem, seu digestionem laesam, seu transpirationem irregularem causam praecipuam agnoscant.

Ast et in statu sano non cuique conveniunt balnea frigida, summaque cum cura respiciantur habitus et status corporis in constituendis conditionibus inter quas quisque ea adhibere debeat.

Nocet usus eorum nimis frequens quibus solida sunt rigidiora, inprimis cum dispositio morbosa iamiam inde immineat; humores magis magisque inspissantur, stases et obstructions creantur in senibus immo marasmus. Summis vero caloribus modicus balneorum frigidorum usus his quoque salutaris erit, roborando enim vasa exhalantia calore nimio relaxata siccitatem imminuet. Longiorem tamen caueant remoram atque aquis frigidis immerfi statim exeant, ne fructus salutare quos excitando exserverit frigus adstringendo iterum aboleantur.

Laxitatis quae rigiditati opposita est balnea frigida proprium sunt remedium, breui vero mala ex ea gignuntur quae cum oculos effugiant temerarium eorum usum non remedium salutare sed venenum reddunt. Circulatio languet in eis praecipue

partibus quibus in statu sano iam debilior est, in vasis et visceribus abdominis dico; organa quaecunque vi debita agere nequeunt, secretionibus ita non rite perfungi valent, excretiones sunt tenuiores, remanent quae eiici debuerint, humores gastrici vappidi fecernuntur, transpiratio fit irregularis. Vnde oriuntur infarctus, cruditates, acrimoniae quaecunque, status viscidus pituitosus omnium humorum; quae omnia antequam fuerint remota, roborantia quaecunque balnea frigida imprimis non sanantur sed enecatura miseros sunt aegros. Cum vero iuxta Diagnosi certi sumus veram laxitatem adesse, alia vitia grauiora nulla accessisse quibus prius prospici debeat, balneis frigidis primus certe est locus, imprimis cum stases prima origine vincere valeant. Nascentem ita laxitatem exstinguere conuenit; cum haereditaria est lavando tenellos mane et vesperi aqua frigida, immergendo immo totos aquis frigidis cum ferant, eidem scopo ceterum diaeta et regimen respondeant; cum acquisita

sita

sita est haemorrhagiis aliisque euacuationibus nimis, refarciantur humores, ne alia inde enascantur mala tempestiuo balneorum frigidorum vsu caueatur; cum vero laxitas haereditaria aucta magis magisque est prima iamiam educatione, vita sedentaria, potibus calidis, foedis illis sceleribus — — aliisque; malum magis complicatum balnea frigida non admittit, prius quam humores perspirabiles, vasa peruia reddita sint.

In debilitate seu languore virium vitalium balnea frigida ab autoribus adeo commendata non semper conuenire iam in praegressis dixi. Anxie materiam aggredior cui pertractandae quae quantae sint difficultates intime persuasum habeo, fines rite constituere vbi roborantia, vbi alia omnino conueniant remedia, praecipuum in praxi est momentum, pluresque roborantibus perditos quam sanatos esse certum mihi est. Causae debilitatis inuestigandae atque remouendae sunt, quibus sublatis vigor plerumque sponte redit. Diurna experientia

monstrat debilitatem et ex fibra laxa et ex rigiditate solidorum ortum saepius trahere, tenellus matris vbera lactans et senex cui marasmus imminet ea laborare potest; mox abusu aromatum, spirituosorum, mox potibus calidis aliisque relaxantibus generatur. Non omnibus ita eadem conuenire poterunt, opposita immo saepius requiruntur. Balneis frigidis nunquam in debilitate locus est, nisi ex laxitate enata sit seu ea alatur tamen. Ast et tum non statim adhiberi queunt, eisdem cautelis quibus in laxitate opus est, maiori immo prudentia quo maior est debilitas. Balnea frigida semper vires cordis integras postulant, vt cor contra humores maiori impetu affluentes reagere, eosque versus superficiem corporis repellere possit; ni congestiones in partibus internis, omniaque quae ex his sequuntur mala oriri debeant. Lotionibus frigidis ita praeparetur corpus, frigoris gradus initio parum calorem corporis naturalem superans sensim tantum augeatur, breuisque in balneo sit remora.

De mobilitate generis neruosi maiori quae infirmitatem potius quam morbum constituit hic quoque pauca dicere liceat. Mobilitas haec, quae est organorum motus et sensus reactio in impressiones quascunque ex- et internas maior quam in statu naturali esse deberet, debilitas neruosa dici solet, quo iure hic non constituam obseruare tantum liceat appellationem eam plurimis in cura erroribus materiam dare posse, debilitas enim et roborantia ideae quasi fociae sunt, quae vero saepius omnino non, rarius initio conueniunt. Status ille generis neruosi mox a rigiditate et strictura, mox a laxitate et teneritudine fibrarum pendere videtur. Illam balnea frigida omnino excludere ex praegressis patet, ast nec tum vbi fibra laxa vnica etiam causa est mobilitas gradu nimio antequam sedata sit roborantia fert; anxietas, oppressio ingens inde creantur, ab imprudenti balneorum frigidorum vsu cl. MARCARD conuulsiones sequi vidit. Vbi vero mobilitas non nimia est, fibram laxam vnicam agnoscit

cau-

causam, balnea frigida inter easdem conditiones quas de debilitate et laxitate agens exposui adhiberi poterunt.

Ingentem noxam balnea frigida inferunt quibus stases et infarctus in visceribus sunt. Humores in eis accumulatur, anxietas et oppressio summa oriuntur, obstructions incarcerantur, vasa distenduntur debilitantur. Malum ita pertinacius redditur, mortis immo subitae quae imprudentem balneorum frigidorum usum interdum sequitur haec concausa praecipua mihi esse videtur.

Caueant quibus pars est debilis in quam congestiones certa essent sequela, varius ita status morbosus secundum partis debilioris naturam.

Nocent quibus plethora est vera ut cor difficilius sanguinis molem vincere possit, humores enim ex superficie corporis in vasa maiora pulsati, seu omnem tandem cordis actionem impediunt, seu in partibus internis accumulati varia inde mala secundum partem praeter alios affectam orientur, apoplexia,

plexia, haemoptysis, aliaque. Vbi vero alias ob causas balnea frigida indicata sunt, post plethoram venae sectione imminutam conueniunt, atque aliis cum cautionibus plurimum conferent, ne plethora nimia regeneretur.

Caveant mulieres tempore menstruationis, quae fluxu mensium nimio laborant, grauidae ad abortum pronae: sanguis maiori impetu ad vterum fertur, haemorrhagiae abortus creantur.

Caueant haemorrhoidarii, haemorrhoides profusas inde patiuntur, plurimisque obstructions in visceribus abdominis sunt.

Nocent balnea frigida iis qui vitam luxuriosam mollem sedentariam agunt, quibus calor est valde debilis. Circulatio eis est languida, cordi difficile erit contra humores maiori copia affluentes reagere et cum recta valetudine gaudere videantur, raro viscera eis sunt peruia.

Quibus corpora sunt teneriora praecipue cum regimini calido assueti aquam frigidam horreant, cum balneis frigidis robur insensilitatem contra vicissitudines aeris

sibi

fibi conciliare possint, ne sine praeparatione eis vtantur.

Omnes hic exponere casus fines opelli non concedunt, ex sequentibus plura patebunt. Litteratis adhuc ne sine medici consilio balneis frigidis vtantur suadere liceat, quorum labores corpus et animum alacrem postulant, quae prudenti balneorum frigidorum vsu certe sibi conciliaturi sunt, imprudenti omnia in peius vertent.

Quicumque vero vitam sobriam laboriosam agunt, quibus solida non sunt rigidiora, nulla dispositio morbosa in corpore est, alacri animo frigidis se immergant aquis, nouo eis excellent vigore, valetudinem firmiorem, vitam iucundioram sibi paraturi sunt.

Robustioribus praeparatione non opus est, teneriores lotione tepida semper frigidiori Vêre praeparentur. Incipiente tandem Aestate die sereno calido capite immo aquis non nimis frigidis immergantur, post breuem remoram exeant atque frictionibus cuti calorem et colorem naturalem reddant.

Cum

Cum corpus valde est pallidum, post fritiones calor et color naturalis non breui redeat, nimis diu sunt morati quo nil magis est noxium. Secundum frigus qui expectant tremorem artuum, dolores capitis inde sentiunt.

Initio vnum ad duo temporis minuta sufficiunt, sensim paullo diutius morari queunt, ast plus decem minutis nunquam iis qui balneo domestico vtuntur concederem. Iuniores vero robusti qui fluviis lauantur et nando circulationem excitant, secundum vires ad horam integram immo in aquis manere poterunt. Obesi quoque minus frigore afficiuntur nec eis longior parum remora nocebit. BAYNARD iam obseruat moram longiorem debilitare, eleganterque cum arcu comparat cuius cum chorda diutius manserit tensa longe minores exferet vires quam cum primum fuerit tensa subito remittatur; duobus id confirmat exemplis: Vir athletici habitus per quindecim temporis minuta in aquis frigidis moratus ita rigit, vt summa tantum
cura

cura restitui potuerit et per aliquod tempus male inde habuerit: — — Alterius venae in extremis nigrum conciliauere colorem, sanguis stagnauit; restitutus quidem est, ast per aliquot menses libero membrorum usu priuatus fuit *a*). Idem Vir cl. ait: Experientia me docuit plurimum balnea frigida profecisse eis, qui bis mane cum intermissione duarum horarum semel post meridiem ventriculo vacuo subito aquis frigidis capite immo immerfi sunt, statim exiere.

Caput semper immergendum esse censeo, quod nisi fiat sanguis maiori impetu in id fertur semperque dolores capitis oriuntur, interdum immo apoplexia inde obseruata est. Qui balneo domestico vtuntur, antea id intrent pectus aqua frigida perluant atque spongia aquae frigidae immersa caput tegant.

Tempus matutinum aliquod tempus post lectum relictum praefereudum puto, quo circulatio est placida, transpiratio vbi-
vis

a) cf. FLOYER l. c. p. 333.

vis aequalis, coctio ingestorum facta; debiliores antea quid ingerant, ut cor efficacius contra humores maiori copia affluentes reagere possit. Conuenit quoque vespertinum post cibos digestos, cum sanguis non est agitatedus: Agathinus iam obseruat, balnea frigida somnum conciliare tranquillum.

Maxime nocent post agitationem nimiam vbi actio vasorum valida est, sudor emanat. Transpiratio supprimitur, motus in partibus externis cunctatur in internis crescit, inflammationes, rigor, metastases ad interna saepius letales, apoplexia inimo sequuntur. Baynard exemplum pueri affert qui cum sudore manans aquis frigidis insilliret, paralyfin et surditatem contraxit a).

Nocent balnea frigida quibus ventriculus cibus est refertus, circulatio impeditur, coctio turbatur, cruditates anxietas creantur.

Diaeta ceterum exacta et exercitio effectus balneorum frigidorum salutare
fir-

a) cf. FLOYER l. c. p. 325.

firmandos esse, vix monitu necessarium est.

Morbos iam aggredior in quibus balnea frigida commendata sunt. De singulis secundum systema nosologicum agere fines opelli excederet, nullum ita ordinem obseruans paucos praecipuos tamen nunc tractabo morbos.

In paralyfi balnea frigida efficacissimum esse remedium omnes contendunt.

Ferro ait: In summa hac relaxatione neruorum vsus aquae frigidae externus omnium Medicorum, aduersariorum immo consensu celerrimam certissimam opem fert. Relaxatio nimis est luculenta quam vt distinctiones admitti possent, quaecunque etiam causa exstet certum est, systema neruosum seu vniuersum seu in parte vigore orbem esse a).

BAYNARD ait: Hemiplegiam pertinacissimum inter paralyfes malum mox balneis calidis mox frigidis sanatam noui, inter-

a) *Vom Gebrauch der kalten Bäder. Wien 1781. p. 201.*

terdum omnia irrita fuere. Balnea frigida inprimis post venaesectionem et vomitum praegressum eximios exserere vidi effectus, cum aeger saepius in die aquis frigidis subito immerfus statim extraheretur. Exemplum affert mulierculae maxime exhaustae, quae in Iamaica hemiplegia et paroxifinis partim hysteriis partim epilepticis correpta, Angliam ad autorem refugit. Balnea calida omnino non tulit, frigidis restituta est quamvis primis vicibus convulsionibus afficeretur a).

Cum ita mox balnea frigida, mox calida, mox nulla operam tulerint, malum non semper idem esse patet, certumque est saepius sanaturum iri si causae diligentius distinguerentur.

Causae quaecunque ad duo reduci possunt capita, quorum.

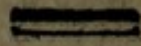
I. Ex compressione siue ex statu vitiato cerebri neruorumque constare cernitur.

II. De actione vis nerueae diminuta pendet.

B 2

Nunc

a) FLOYER l. c. p. 306.

Nunc apparet cur balneorum in eodem morbo adeo varia sit ratio. Prius causarum caput quod vel ex tumoribus, congestionibus aut effusionibus enascitur omnino balnea frigida excludit, congestiones atque effusiones eis augentur immo, malum insuperabile redditur. Proprium contra remedium sunt paralyseos ex actione vis nerueae diminuta; WEBSTER ait: Frigus citatius applicatum et celeriter amotum systema potentissime stimulat, igitur immersiones frigidae ad paralyfin curandam adhibitae, multum laudibus efferuntur. Cum aegrotans ex lauacro frigido cito emerferit, per varia febris stadia paullatim transit. Observationes innumerae docent paralyfin ex usu lauationis frigidae sanatam fuisse; praefertim si aquae ex praecipiti dispergantur aut in artus paralyticos desuperne exantlentur *a*). Ita BAYNARD exemplum viri aphonia laborantis affert qui alias ob causas

a) Medicinae Praeseos Systema Rotterod.
1781. T. II. p. 209.

fas aquis frigidis immerfus subito vocis
vsum recuperavit a).

In paralyfi ex causa fanguinea post
eam sublatam, fomentationes frigidae parti
applicatae roborando et excitando vasa plu-
rimum conferunt, ne recidiuet malum.

Ceterum contraindicationes in prae-
gressis iam enumeratas semper antea esse
remouendas in promptu est.

Melancholiam et Maniam sub eodem
liceat tractare capite, quae etsi phaenome-
nis distinguantur in praxi eadem sunt.

Saeuum adeo malum omnem saepissime
opem eludens balneis frigidis interdum
cessit. Exempla afferunt: — HAHN b),
V. SWIETEN c), LAZERNE d), PLAN-
QVE e), HELMONT exemplum maniaci af-

B 3

fert

a) FLOYER l. c. p. 398.

b) *Unterricht von Kraft und Wirkung des
frischen Wassers* 1754. p. 256.

c) Commentar. T. III. §. 1132. ait abolen-
tur ideae.

d) *Curationes Morborum*. Monsp. 1750.

e) *Journal encyclopedique*. Janvier 1762.

fert qui fonti illisus ibique moratus quo-
vsque fere extinctus esset sanus exierit;
post se plures eadem sanasse methodo af-
firmat: Nisi quoties formidine praecociter
amentes ex aquis extraheret a).

Nullibi vero indicationes distinctas in-
veni, remedium contra empyrice adhibi-
tum cum morbum interdum sanauerit, sae-
pius nulla effecit, saepius aegrum misero-
rem reddidit.

Causa procatartica semper est irritamen-
tum mentale seu corporeum, proegumena
haereditaria sit nec ne, mobilitas generis
neruosi ingens esse videtur. Cum inter-
dum laxitas debilitas seu vniuersalis seu
viscerum abdominis praecipue, fundamen-
tum morbi esse videatur; omnia plerum-
que phaenomena robur ingens, siccitatem,
rigiditatem solidorum summam produunt,
quae quantae balneorum frigidorum con-
traindicationes sint, ex praegressis patet. LOR-
RY ait: Ingenti igitur arte opus est in
frigidioribus illis adhibendis balneis, quae
nimio-

a) FLOYER l. c. p. 179.

nimio opere celebrantur, in immersionibus capitis, in embrocationibus, ne dum roborare consilium est mors inopina succedat, ut bis accidisse vidi a).

Ast cum habitus sit laxus, debilitas praedominium habeat, causa proegumena fuisse videatur, post causam procatartiticam sublatam, turbam neruorum antispasmodicis sedatam, balneis frigidis vnice locus est. Summa quoque efficient in mania quam cl. SYDENHAM ex febribus intermittentibus ortam obseruauit, cum venaesectio et draastica intempestiue adhibita fuerint.

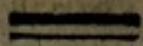
Indicationem haud spernendam iuuantia et nocentia etiam exhibent, semper tamen caute remedium adeo efficax adhibeatur, caueaturque ne mania errabunda attonita eo reddatur,

Tetano, ad quem Trismus, Emprosthotonum, Opisthotonum refero, olim semper fere letali saepius nunc mederi va-

B 4 lemus

a) De Melancholia et morbis melancholicis.

Lut. Paris. 1765. T. II. p. 366.

lemus. Cum de causis certi nondum quid constet, observationes conditiones inter quas oritur nos edocuerit causae accessoriae plurimum tribuendum eique remedia efficacissima opponenda esse. Causa procatartica frequentissima est laesio partium nervosarum tendinosarum, vulnus exiguum praecipue digitorum pedum et manuum, cui tertia quarta hebdomade tetanus accedit; saepius vero nulla saepe omnino aliae observatae sunt.

Num semper iure eiusmodi vulnere tetanum tribuerint indagare hic loci non conuenit, obseruare tantum liceat curam vulneris aptissimam, amputationem immo, nulla saepius effecisse.

Ast cum in climatibus calidissimis praec aliis obseruetur, iis praecipue anni temporibus quibus die calor ingens noctes frigidiores sunt; nonne iure argumentamur, mobilitatem generis nervosi maiorem seu per se seu cum transpiratione suppressa in culpa esse, imprimis cum medendi methodus egregie hisce respondeat. In eo omnis
diffi-

genti plurimos sanauit. Cort. per. ℥ijj
 Vin. gener. Pint jij quotidie consumienda
 iubet.

WRIGHT *a)* in Iamaica tum medici-
 nam faciens ait. Nunquam balnea frigida
 frustra adhibui celerrimum certissimum au-
 xilium ferre semper inueni; quod sex con-
 firmat casibus. Quorum in primo tetanus
 cum opisthotono, omnibus remediis opio
 immo resistens, aquae frigidae solae qua
 autor aegrum omni quadrihorio superfundi
 iussit paucis diebus cessit, post frictiones
 corpus semper modice incaluit. Caeteris
 in casibus opium seu cortex peruuianus
 cum asa foetida simul adhibita sunt, sem-
 per tamen balnea frigida remedium prima-
 rium fuerunt. Regimen simul et diaetam
 frigidam imperauit.

Obseruandum est WRIGHT in sex —
 nouem diebus semper curam absoluisse cum
 cae-

a) On the Use of cold bathing in the lo-
 cked Jaw in Med. Obs. and Inqu. Vol. VI.
 Lond. 1784.

caeteris tres — quinque hebdomadibus opus fuerit.

Quibus collectis patet: Balnea frigida primum vnicum esse remedium, vbi relaxatio corporis causa proegumena fuisse videatur; mox corticem peruuiianum cum asa foetida et vino, mox opium addi debere, prout, seu debilitas ex fibra laxa, seu mobilitas systematis neruosi praedominium habeat. Vbi suspicio adest transpirationem supressam concausam esse, frictionibus et cardiaco quoties aeger aquis frigidis immerfus est diaphoresis restituatur.

Methodum cl. WHITE contra antepo-
nendam puto, cum siccitas, strictura fibra-
rum seu per se seu cum transpiratione su-
pressa in culpa esse videantur.

Prima caeterum tentamina docebunt,
quae praeferenda sit methodus. Cum bal-
nea calida aliaque antispasmodica diapho-
retica nulla efficiant, malum immo ingra-
uescant, confestim roborantia excitantia
inprimis balnea frigida in auxilium arces-
senda esse puto.

Num in spasmo maxillae neonatorum balnea frigida conueniant? BAYON a) nullum se sanatum vidisse ait. BARRÊRE b) contra plures balneis frigidis restitui affirmat. CHALMERS c) infantem balneis calidis, clisimatibus emollientibus et Mixtura ex Infus. Rad. Rhab., Mosch. et Ol. Tart. p. deliqu. sanauit.

In Hysteria et Hypochondria fines rite constituere, quibus et quo tempore balnea frigida conueniant, longe vires superat meas. Medendi methodus inualuit qua malum, omni sub forma omnibus modis miseros excrucians aegros, pertinacius insanabile immo redditur. Mobilitatem generis neruosi maiorem, debilitatem neruosam dicunt, roborantia adstringentia ei opponunt, statum ita irritatum ingentem in gradum attollunt atque causam procatarteticam quae plerumque in abdomine latet

insu-

a) Memoires de Cayenne 1777.

b) *Sammlung aller Reisen zu Wasser und zu Lande.* 16. B. p. 363.

c) l. c. p. 109.

insuperabilem reddunt. Clarissimi quidem viri TISSOT, ZIMMERMANN, MARCARD noxas huius methodi grauiter ostendêre, indicationes inter quas roborantia conueniant exposuere, ast cum ea omnibus cognita sint seu tamen esse debeant, plurimi contrarium faciunt. Haec causa est cur theoria cl. POMME de induratione neruorum (*“Racornissement des Nerfs.”*) tanto fauore accepta est, cum medendi methodum ei superstructam plurimis conuenire obseruauerint.

Causae Mali sunt.

I. Mobilitas systematis neruosi maior, quae interdum vnica semper tamen causa proegumena est.

II. Irritatio occulta.

Omnis difficultas in medendo morbo versatur in rite tractanda mobilitate illa maiori, quae seu ex laxitate et teneritudine, seu ex siccitate et strictura fibrarum enasci videtur.

Re-

Remedium cuius virtutes praecipuae ex-
 ficcantes adstringentes sunt, malum quod
 a stricture fibrarum pendeat non sanaturum
 sed aucturum esse vix monitu necessarium
 est. Ast nec tum vbi mobilitas illa fibram
 laxam vnicam agnoscat causam, cum ma-
 iori adsit gradu roborantia conueniunt,
 irritant miseros aegros, spasmos anxiety-
 tem ingentem creant a). Ut absonum
 videatur prima semper est indicatio, an-
 tispasmodicis relaxantibus, balneis calidis,
 aliisque turbam neruorum sedare, dein ir-
 ritatio cum adest remouenda, tandem gra-
 datim ad roborantia transire conuenit inter
 quae

a) MARCARD *Beschreibungen von Pyrmont*
 B II. p. 117. sagt. *Vielmahl habe ich*
Kraempfe und grausame Angst auf den
indiscreten Gebrauch stärkender Mittel ge-
sehen, von kalten Bädern zur Unzeit sahe
ich Conuulsionen vor meinen Augen, und
ich habe nicht zu viel gesagt wenn ich irgend
wo behauptete man könne manche schwache
hypochondristen zur Verzweiflung bringen,
blos durch hartnäckig fortgesetzten Gebrauch
stärkender Mittel.

quae balnea frigida plurimum certe efficiunt. Initio tamen temperatura aquae parum calorem corpori naturalem frigore superet, sensim sensimque frigoris gradus augeatur.

Vbi vero relaxatio vnica morbi causa, mobilitas non nimia est, cum nullae contraindicationes existant, viscera peruia sint, roborantia primum vnicum remedium sunt. Balnea frigida tamen semper caute adhibenda, lotionibus frigidis corpus praeparetur, frigoris gradus sensim tantum augeatur.

Epilepsia et Chorea Sancti Viti easdem agnoscunt causas quas hysteria et hypochondria: mobilitatem generis neruosi maiorem et irritamentum; inter easdem itaque conditiones balnea frigida conueniunt. Ast cum hisce morbis iuniores praecipue laborant vbi causa proegumena semper fibra laxa, irritamentum leuius est, balnea frigida saepius ac citius adhiberi poterunt.

In Rheumatismo omnes de balneis frigidis autores summis ea laudibus extollunt. Cum vero et naturam morbi et virtutes

reme-

remedii perpendamus, facile patet, remedium sub certis conditionibus praestantissimum, sub aliis in eodem morbo corpus omnino destructurum esse.

Character Rheumatismi inprimis chronici, cum de acuto hic sermo esse non potest, est; acrimonia quaecunque in systemate lymphatico retenta, saepius visciditas inde in humoribus eo maior quo magis est inueteratus, vnde morbus semper idem variam tamen formam induens secundum partis prae aliis affectae naturam.

FLOYER ait: Ex plurimis noui casibus balnea frigida Rheumatismo mederi, pellendo materiam in artubus stagnantem in massam humorum, vnde sudore euacuantur; sudore semper opus est *a*). Quod cum in singulis contigerit casibus vbi vires naturae validae fuerint anceps semper est remedium; cum vires langueant, visciditas humorum, infarctus viscerum abdominis, aliaque naturae obstaculo sint vt diaphoresin liberam mouere non valeat,

refu-

a) l. c. p. 177.

refugit materia rheumatica, metastases ad partes nobiliores oriuntur; unde: cardialgia, colica, peripneumonia notha phtisis ex hac pituitosa obseruata sunt. BERGIUS obseruat. Cum balneis frigidis rheumatismi faepius sublati sint, pluribus tamen exemplis constat, materiam rheumaticam in alias translata esse partes, grauiioresque ibi excitasse noxas a).

Omnes caeterum testantur cum quid effecerint balnea frigida, diaphoresin universalem, sudorem partis affectae ea secutum esse; frictionibus ita, diaphoreticis cardiacis semper haec crisis est adiuuanda.

Morbo vero sublato remedium efficacius exstat nullum, ad dispositionem illam rheumaticam extinguendam, qua inprimis vitae molli, regimini calido assueti continuo laborant. Balnea frigida aeris vicibus eos assuefaciunt, organa quaecunque robo-

a) *Abhandlung von den kalten Bädern. Stettin 1777 p. 108.*

roborant, circulationem reddunt alacriorem; humores ita perspirabiles fecernuntur, diaphoresis restituitur. Baynard iam obseruat: Balnea frigida plurimum post calida praegressa efficiunt. Humores frigidi tenaces balneis frigidis remoueri nequeunt, incarcerantur potius, cum vero balneis calidis mobiles facti et sudore euacuati sunt, frigida egregia praestant ad roborandos musculos et neruos. Saepius vidi nec frigida nec calida quid effecisse nisi successiue adhibita a).

Cum debilitas atrophia in parte prae aliis affecta remanserint, balnea stillatitia prae aliis conueniunt.

In Arthritide chronica fixa inter plurimos alios — PIETSCH b) grauiter balnea frigida commendat, nec materiam eis repelli sed resorberi credit. Rationi et experientiae repugnare ait, aquam frigidam materiam

a) FLOYER l. c. p. 321.

b) *Wahre Quelle und Ursache des Podagra.*
Halle 1772.

riam peccantem ad interna repellere; nullo ita discrimine in affectibus rheumaticis, arthriticis, erysipelaceis immo semper eam adhibuit, nec vnquam mala inde enata esse proprio opere quinquaginta casibus confirmauit.

Negare quidem non aulus sum, paroxysmum interdum subito balneis frigidis sublatum esse, plurima vero exempla existant aegros iis per totam vitam miserrimos redditos, enecatos immo esse.

Podagra quam hic exemplo fumere liceat metastasis est salutaris, quae cum turbatur in massam humorum repellitur materia arthritica atque in partes nobiliores transfertur. BERGIUS monet nec in paroxismo arthritico nec in rheumatico balneis frigidis uti, semper timendum esse dicit, ne materia in alias transferatur partes, ubi ne vita periclitetur symptomata grauiora semper oriuntur a).

a) l. c. p. 110.

Primis quidem tentaminibus ubi natura vigore gaudeat, materiam ex massa humorum aliis excernere viis, exitus bonus esse potest; ast cum vires langueant, aeger aetate ingrauescente seu aliis causis debilitatus est, cum circulatio per abdomen non omnino libera naturae obstaculo sit, ingentes noxae inde obseruatae sunt. Clar. STROMEYER, Praeceptor ad cineres vsque gratissimo animo mihi colendus, obseruavit nunquam posthaec crisin salutarem ad pedes secutam, gonagram, chiragram ortam esse, et cum natura non valuerit materiam ad partes externas pellere, palpitationem cordis, asthma, hydrothoracem, hydropem ascitem, aliaque:

SCHWERDTNER exemplum viri affert qui bis pediluuiio frigido paroxismo podagrico liberatus, tertia vice idem remedium tentans subita morte punitus est a).

Quo

a) Medicina vere vniuersalis T. I. p. 108
in Nota.

Quo molestior vero est morbus, quo maius periculum ex anomalia arthritica immineat, eo maiori cura innitendum ne recidiuet malum. BERGIVS eodem loco quo supra ait: Qui in interuallis balneis frigidis vtuntur summam inde vtilitatem experientur, corpus roboratur, diaphoresis restituitur, pluresque in perpetuum eis arthritide liberatos noui. Varias theorias cum mittamus certum est, debilitatem, viscerum abdominis praecipue causam proegumenam esse, omnes ita paroxismo sublato roborantia exhibent, inter quae ob causas tantopere iam repetitas saluis caeterum contraindicationibus, balneis frigidis primus certe est locus.

In Catharro quem alii omni periculo carentem, alii magis mortiferum quam pestem credunt, MVDGE vapores emollientes calidos qua specificum commendat, MONETA contra frigus vnicum praestantissimum esse remedium contendit.

Quantum sententiae clarissimorum virorum absconae esse videantur, facile tamen qui causas et decursum morbi perpendit eas conciliare poterit.

Negligitur plerumque morbus specie levis, raro praedispositio respicitur, materia peccante pulmones liberare decoctis, vaporibus calidis omni opera enituntur, pulmones ita magis magisque relaxant, humores ad eos attrahunt quousque phtisis pituitosa exulcerata tandem miserum absumat aegrum.

Causae praedisponentes sunt: Laxitas pulmonum, tubercula in eis, defuetudo aeris, debilitas seu corporis vniuersi seu organorum digestionis vnde tenacitas in humoribus, circulatio languida; transpiratio ita imperfecta. TISSOT ait: Ad catharros dispositi sunt, quibus transpiratio facile supprimitur, qui debilitate ventriculi seu pulmonum laborant *a*).

Causa

a) Avis au Peuple. Lausanne 1789 p. 157.

Causa procatartica semper est subita aeris vicissitudo.

1) Calor subito in corpus frigidum agens. Contractio tum praegressa, subitae relaxationi cedit, earum imprimis partium in quas aer proxime agit.

2) Refrigerium. Transpiratio ita suppressa seu topica seu alius partis, ex qua metastasi materia ad pulmones transfertur.

Febre ita cum adsit sublata remediis causae oppositis praesens catharrus removeatur, dispositio illa deleatur.

Lotiones frigidæ pectoris, diaeta et regimen frigidum, omnia in integrum restituunt ubi calor subito in corpus frigidum agens seu aer calidus humidus diu perseverans causa morbi fuerit, phtisi pituitosae cavent ubi expectoratio nimis est copiosa et diuturna, dispositionem illam catharrosum delent cum laxitas pulmonum causa proegumena fuerit.

Balnea frigida contra morbo durante semper nocent, humores vi maiori ad pulmones pellunt, et cum pulmones simul

sint laxi haemoptysis omniaque quae ex hac redundant mala certa essent sequela. Morbo vero sublato, pulmonibus integris, rite roboratis, saluis aliis contraindicationibus ex praegressis iam cognitis egregia praestant ubi defuetudo aëris, seu debilitas vniuersalis seu organorum digestionis continuis recidiuis materiam praebent.

Rachitis remedia aptissima postulat, cum morbus seu hereditarius, seu prima iam iam educatione acquisitus ni mortem maturet, vestigia per totam vitam relinquat.

Causa praedisponens est debilitas vniuersalis ingens, prophylacticum certissimum aliis cum praeceptis diaeteticis balnea frigida esse, omnes consentiunt. Num vero in morbo ipso balnea frigida, ab Anglis inprimis adeo commendata, statim conueniant valde dubito. Characterem morbi constituunt plura, ex debilitate ea, enata mala; spissitudo frigida pituitosa et acrimonia a materia transpirabili retenta in humoribus; obstructions glandularum me-
sen-

fenterii et viscerum abdominalium; impuritas primarum viarum, inprimis acor quo omnes fere laborant, vnde voracitas quae malum magis magisque ingrauescit. Quanta^e etiam auctoritates contrarii existant, persuadere mihi non possum remedium salutare esse, quod; dum humores in vasa obstructa pellat, obstructions reddit pertinaciores; cum vasis toni aliquid conciliet, pituitam illam inertem magis semper incarcerat: quod congestiones in pectore et capite concitat, anxietatem creat, suffocationem minatur, cum circulatio non libera sit, cor reactioni contra humores maiori copia affluentes vix par esse possit.

Primis viis expurgatis, pituita resoluta secundum indicationes sursum et deorsum euacuata, glandulis et visceribus peruiis redditis, roborantibus demum est locus. Nunc remedium exoptatum est quod, debilitatem illam cuique fibrillae impressam deleat, digestionem, vniuerso corpori robur reddat; quae omnia balnea frigida certissime

tissime sunt effectura, cum recto tempore adhibeantur, corpus ut ea ferat lotionibus frigidis praeparatum sit. Cum paruuli post balnea frigida languidi maesti frigore horreant, aluus obstructa sit et deiectiones foeteant, febris accedere videatur, proferenda adhuc sunt.

Tabis dorsualis cum plurimae exstare possint causae debilitantes, frequentissima est immodica liquoris feminalis iactura; de qua hic praecipue agam. Liquidi huius dignitas est tanta, ut monente iam Galeno semi uncia eius amissa maiorem viribus inferat labem, quam quadraginta unciarum sanguinis detractio. Quod si ultra modum profundatur, quanta inde sequantur mala cl. TISSOT paucis verbis elegantissime dixit: Testantur omnes eandem morborum congeriem; ventriculi debilitatem, coctionum deprauationem, cruditatum congestionem, nutritionis defectum, dolores hystericos, rheumaticos, arthriticos,

COS,

cos, perit robur, deletur iuuentutis imago; facies inducitur et debilitas senilis a).

Victis contraindicationibus quas ad nau-
seam iam repetii, restat vnica indicatio ro-
borandi. Difficultas vero in debilitate ex
venere augetur impossibilitate in vsum re-
vocandi remedia ea, quae in aliis debili-
bus citius paucis reliquis viribus parere
monstrauit obseruatio; dum enim stimu-
lant eas partes quas sopire conamur magis
damni sic inducunt ratione succedentis eua-
cuationis spermaticae inmo et venerearum
cogitationum quam boni ratione transfenna-
lis roborationis. Sollicite ergo vitanda
quae vel leuiori stimulo agant b). Sem-
per votis Viri illustris responderunt cortex
peruuianus et balnea frigida; haec inpri-
mis omnibus aliis remediis longe praefe-
renda censet, cum eorum effectus longe
minus

a) De Febribus biliosis et de Manustupra-
tione. Laufannae 1790. p. 151.

b) TISSOT l. c. p. 186.

minus nitantur vi aegri quam effectus ple-
rorumque aliorum remediornm.

BAYNARD affirmat se plus viginti casi-
bus, aegros debilitate penis, erectione per-
dita laborantes, cum malum iam annos
durasset, corpus exhaustum, circulatio lan-
guida esset, balneis frigidis omnino resti-
tutos, potentissimos redditos vidisse a).

Fluor albus aliaeque Excretiones pitui-
tosae, inter plurimas alias causas, praeter
laxitatem topicam interdum a debilitate
vniuersali et pituita inde in humoribus ge-
nerata oriuntur. Causa morbi indicationes
monstrat, pituita resoluta balnea frigida in-
ter easdem conditiones conueniunt, inter
quas in caeteris morbis ex debilitate ortis
Cauendum tamen, ne cum aliae essent
causae balnea frigida adhibeantur: causa
frequens infarctus viscerum sunt qui quan-
tum ea contraindicent ex praegraefferis patet.

a) FLOYER l. c. p. 254.

THESES.

I. Morbi nervosi a fibra laxa ortum ducentes, vix unquam statim roborantia ferunt.

II. Balnea frigida proprium remedium sunt, ad dispositionem illam rheumaticam qua nonnulli continuo labdant extinguendam.

III. Depressio Cataractae extractioni longe est praeferenda.

IV. Dispositio ad Catharros saepius in organo concoctionis latet.

V. Fomentationes frigidae abdomini applicatae, in Haemorrhagia uteri semper fere nocent.

VI. In Paroxismo arthritico seu rheumatico balnea frigida et fomentationes frigidae nunquam conueniunt.

VII.

VII. Pathologia humoralis omnino est re-
iicienda.

VIII. Cum in Angina inflammatoria pericu-
lum suffocationis imminet, Bronchotomia
non ultimum sed primum remedium esse
deberet.

IX. Causa frequentissima Febris Puerpera-
rum, sunt sordes putridae in intestinis.

X. Purpura semper fere est morbus sim-
ptomaticus et factitius.

XI. Placentae solutio non semper suscipienda,
sed potissimum naturae viribus relinquenda
est; nisi necessitas solutionem postulat.

XII. Plurimi morbi haereditarii a debilitate
ortum ducunt.

XIII. Ignominia qua extra matrimonium
parientes afficiuntur, plus damni quam
utilitatis affert.

